

JANA PRONSKÁ

RYTIEROV
SLUB

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedná redaktorka Alena Brunnerová
Prvé vydanie
Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Copyright © Jana Pronská 2022
Cover Design © Juraj Šramko 2022
Cover Photo © Marketa Novak 2022
Slovak Edition © Slovenský spisovateľ, Ltd, 2022

ISBN 978-80-220-2447-1

„Zakľop na bránu srdca,
a keď sa stráž opýta, kto si,
odpovedz láska,
a otvorí sa dokorán...“

*Venujem svojej novej dcére Lenke Pronskej
– ďakujem, že je môj syn s Tebou šťastný.
Nech vám láska horí v srdci po celý život.
Nech je váš život plný krásnych
a neopakovateľných príbehov.
Nech tie príbehy majú vždy šťastné konce!*

JANA PRONSKÁ

PROLÓG

BÚRKA ZA CHRBTAMI JAZDCOV hnala mraky desivou rýchlosťou. Nikdy predtým nezažili, aby mračná z oblohy viseli tak nízko, až sa takmer dotýkali zeme, ani aby boli také čierne a križovalo ich toľko oslepujúcich bleskov. Vyzeralo to, akoby na nebi prebiehal súboj pohanských bohov a ani jeden z nich sa nechcel vzdať, aj keby mali zničiť zem.

Jazdci durili kone a pokúšali sa uniknúť besniacim živlom, nájsť bezpečný úkryt pred víchricou, ktorá sa s kvílením zapierala do vrcholcov stromov a s ohlušujúcim praskotom lámala vetvy, ktoré padali na zem, rovno na cestu i pozdĺž nej a spolu s jarkami vody stekajúcimi z hôr sťažovali koňom cval.

Kropaje dažďa ich napokon aj tak dostihli, štipľavo im bičovali tváre a nútili ich čo najrýchlejšie nájsť bezpečný úkryt. Mihotavé svetlá obydlí na náprotivnom úbočí hory, zahalené mliečnym oparom, sa zdali priveľmi ďaleko, takmer na konci sveta.

„Tá búrka nás zabije! Mali by sme sa skryť hneď teraz, pane!“

Sigurd za sebou začul krik svojho sluhu Ivana, ktorý zaostával, lebo jeho kôň bol pomalší, navyše viezol takmer celý ich majetok. „Tam!“ zvolal a ukázal pod

hrebeň kopca. „Už vidím svetlá hostinca! Stihneme to, ešte chvíľu a konečne budeme v cieli!“

„Chvíľu?!“ zaúpel Ivan, pretierajúc si oči, aby dovidel kdesi na vrchol kopca, ktorý mu v tomto nečase prichodil nedostupný. Kým tam dorazia, bude po nich, pomyslel si zmučene a odvážil sa ukázať na skalný previs popri ceste, ktorý by im mohol poskytnúť aké-také útočisko.

„Tamto, pane! Pozrite, tam prečkáme krupobitie... Však povedz niečo, Ondráš!“ obrátil sa na Sigurdovho druha, ktorý nepreriekol jediné slovo, odkedy vysadol do sedla.

„Ideme ďalej! Hni sa! Muži nás čakajú! A nezastavuj! Trocha vody ešte nikomu neuškodila!“ ozval sa rázne Ondráš a hnevliivo mávol rukou. Ivan sa hneď poslušne prikrčil, chrániac si tvár pred bolestivými buchnátmi krúp.

„Je to šialenstvo! Nemáme najmenšiu šancu, blesky nás roztrhajú na kusy alebo nás zadlávi strom! Nebesia zošaleli a my s nimi!“ zabeďákal potichu, ale nepovážil sa viac namietañ. Aj tak by nepochodil, keď si jeho pán niečo vzal do hlavy, neuhol ani o piad', necúvol, ani keby ho to malo zabiť. A jeho družina? Sľaby ich jedna mater mala. Väčších bláznov vo svojom živote nestretol. Čo bolo pre ostatných bohabojných ľudí nemožné, oni pokladali za výzvu dokázať opak. A doteraz akýmsi zázrakom stále žijú! A on s nimi.

Ivan si tuhšie pritiahol kapucňu a v duchu začal odriekať jednu modlitbu za druhou, prosiac Smrtku, aby aj tentoraz odvrátila zrak a na dnešnú noc si našla niekoho iného, komu bude robiť spoločnosť.

Pri každom zadunení hromu sa strhol a odovzda-
ne nasledoval svojho pána, lebo inú možnosť nemal.
Popravde, tak zle ako v posledných týždňoch ešte ni-
kdy nebolo a dúfal, že už ani nebude. Ako to povedal
kapitán? Konečne sme v cieľi... Ibaže on si tým taký
istý nebol. Oj, veru nie...

„Drž sa za nami, Ivan, nezastavuj! Za žiadnych
okolností nezastavuj!“ prikázal Sigurd a na okamih sa
obrátil, aby ukázal na skalú, pod ktorú sa jeho sluha
chcel schovať a do ktorej udierali blesky, až sa zem
otriasala. Keby sa tam ukryli, už by bolo po nich.

„Pamätaj, strach je najhorší radca! Ak sa mu poddáš,
zvedie ťa ako predajná ženská a potom ťa zabije!“
skríkol naňho a viac sa k tomu nevracal. Každé slovo
myslel smrteľne vážne.

Ondráš ich neomylnne viedol vpred, ignorujúc bolesť
zmoreného tela i divoké búšenie srdca. Rovnako ako
Sigurd aj on zbieral posledné zvyšky vôle, viery i od-
hodlania. Všetci vedeli, že teraz už cúvnuť nemôžu.

Posledné dva roky Sigurd z Rodby, ich kapitán,
akoby ani nežil, dušu mal otrávenú túžbou po po-
mste, ktorá mu vsiakla do žíl, do mysle, viedla jeho
kroky a nútila ho dokončiť, čo začal. A oni ho nasle-
dovali, lebo všetci do jedného prisahali nad hrobom
muža, ktorý im bol ako otec, že nepoľavia, kým ne-
naplnia jeho poslednú vôľu.

Napokon sa teda dočkali! Aj keby sa na tú horu
mali doplaziť po kolenách, dnes v noci zaľahnú
a v srdci pocítia vytúžený pokoj. Oni, no najmä Si-
gurd, ktorý z nich stratil najviac.

Ivan ako jediný zo sluhov verne stál po ich boku.

Občas bol hlučný, občas nad jeho konaním prevracali oči, občas ho museli duriť do roboty, no napriek tomu o jeho oddanosti a mieste medzi nimi nikto nepochyboval. Už dávno nebol pre nich iba sluhom. Pred pár týždňami sa im Sigurd zveril, že má v úmysle pasovať Ivana za rytiera, lebo si to svojou vernou službou zaslúžil. Nikto z nich nebol proti.

Keď konečne zastali pred ohradou hostinca, Sigurd sa chvel na celom tele, ešte aj ruky sa mu čudne triasli, keď sa snažil odstrojiť koňa. Taký pocit doteraz nepoznal. Plášť mal ťažký, nasiaknutý vodou, akoby práve vystúpil z rieky, ešte aj z fúzov a brady mu tieklo, napriek tomu stál rovno ako svieca. Ivan mal od únavy popolavú tvár, a keď sťažka zosadal z koňa, musel sa pridržať, aby sa nezvalil na zem. Celé hodiny strávil v sedle, a tak mu údy načisto zdreveli. A keď sa znova zablysko a zahrnelo, od ľaku sa mu zježili všetky chlpy na tele, zmučene zavyl a chvatne ťahal zvieratá do ohrady.

„Budeš v poriadku, Ivan?“ opýtal sa ho Ondráš, ktorému sa od vyčerpania takisto podlamovali kolená.

Ivan iba mávol rukou a z posledných síl dokrivil do stajne, kde sa zvalil do suchej slamy a od úľavy sa tri razy prekrižoval.

„Nechajte ma chvíľu vydýchnuť... len chvíľu...“ habkal, „... a prijal by som hlt niečoho ostrého.“

„Najprv odstroj zvieratá, až potom ratuj seba!“ zahriakol ho Sigurd.

Ani sa nečudoval, že nikto z hostinca sa neunúval privítať ich. V takom pľuhavom počasí nehodno ani psa von vyhnať. Kone v stodole nepokojne erdžali,

na šindľovej streche bubnovali dažďové kvapky, vonku burácali hromy a zavýjal vietor. Len blázon by sa v tomto nečase vybral do týchto nehostinných končín.

Ivan sa sťažka pozviechal a dal sa ukladať premočenú batožinu, sedlá i postroje. Vedel, že čím rýchlejšie to urobí, tým skôr bude mať pokoj, vystrie si zdrevenené nohy a v hostinci naplní žalúdok dobrým jedlom a vínom. A konečne bude spať pod strechou. Bársakou, len nech mu neprší na hlavu, nebije ho ľadovec a on nebude musieť drkotať zubami od zimy. Horné Uhorsko bolo ako mach, večne nasiaknuté vodou, daždivé, studené a nehostinné.

V tej chvíli priestrannú stajňu opäť ožiaril blesk a Ivanovi padol zrak na Sigurda, ktorý sa ako uhrnutý díval na opačný koniec na vzpínajúceho sa žrebca čierneho sťa uhoľ. Ruka s chumáčom slamy mu zavisla vo vzduchu a jediné, na čo sa zmohol, bol vzlyk nasledovaný uľahčeným výdychom.

„Našli sme ho!“ zvolal užasnuto a všetok strach a nepokoj akoby sa odrazu vytratili.

Všimol si ho takmer hneď, len sa tomu zdráhal uveriť. Nehybné stál, ani čo by vrástol do zeme, nevnímal, že Ondráš ho súcitne potľapkáva po pleci. Neprešiel ani týždeň odvtedy, čo ho dostihol pred dohovoreným stretnutím v kláštore na Skalke a prezradil mu, že Valeriána vystopovali a doviedol ich k nemu kôň, ktorého sám vycvičil, kôň, akému široko-d'aleko nebolo páru: jedinečný, nádherný a vzácny ako diamant ukrytý v hĺbinách zeme. Presne tak sa i volal –

Diamant. Žrebec s bielou škvrnou v tvare diamantu uprostred čela, s bielou hrivou a chvostom, ktoré priam žiarili na uhľovočiernej srsti. Boli jeho poznávacím znamením, zárukou, že keď ho raz uvidíte, nikdy naňho nezabudnete. Táto obrovská chyba vyjde Valeriána draho.

Po dvoch šialených rokoch sa Sigurd konečne dočkal – pomsta bola na dosah ruky.

Rytierova meravá tvár mrazila väčšmi než besnenie živlov vonku. Jeho strniskom pokrytá čeľusť bola ako vytesaná z mramoru, čelo medzi obočím mu zbrázdila hlboká vráska a nozdry sa chveli od potláčaného napätia, keď temnou uličkou lemovanou nepokojnými koňmi kráčal k Diamantovi a pokojne sa mu prihováral.

Ako ľahko mohlo byť všetko inak! Mohol si vybrať tisíc iných ciest, tisíc iných hostincov, stráviť o deň viac v meste, v osade, v lese, alebo sa na krížnych cestách vydať iným smerom, cudzí ľudia mu nemuseli povedať pravdu, keď sa pýtal na jedinečné zviera, a nikdy viac by Valeriána z Hrušova nestretol, ak by sa ten podliak rozhodol nevrátiť domov, do Hrušova, kde v podhradí celé mesiace hliadkovali jeho muži. Iste, Sigurd sa už dávno mohol prihlásiť o to, čo mu patrí, no on chcel viac! Chcel vidieť strojcu svojho nešťastia na kolenách. Chcel, aby sa mu díval do očí, keď mu bude rozprávať svoj príbeh.

Svet bol príliš veľký, mal príliš veľa ciest, živil príliš veľa ľudí, najmä podvodníkov, zhýralcov a šialencov, no náhoda chcela inak, osud chcel inak. Chcel,

aby sa znova stretli. Chcel, aby bolo spravodlivosti učené zadosť.

Ivan s Ondrášom sa len z diaľky dívali, keď sa Sigurd priblížil k zvieratú a položil mu dľaň na horúcu šiju.

„Dlho sme sa nevideli, kamarát...“ prihovoril sa mu zastretým hlasom a sťažka si vzdychol. Diamant ešte chvíľu nespokojne fřkal, no Sigurd sa spoliehal na to, že spomienky koňa sú navždy vpečatené do jeho pamäti, že nikdy nezabúda. A Diamant nezabudol. Ešte raz zaffkal a vložil si hlavu do jeho náručia, takmer ho pritisol k jasliam. Clivo erdžal a dookola hrabal prednými nohami.

Bolo to dojímavé stretnutie. Nielen Sigurdovi, ale aj jeho druhom zvlhli oči, najmä keď videli, aká je žrebцова koža na slabinách dobodaná od ostrôh a zadné stehná zjazvené od biča, plné neošetrených, hnisajúcich rán. Keby to nebohý majster Josif z Aradu videl, vinníkovi by položil obe ruky na kovadlinu, a dotýčný by sa už nikdy viac sám nenajedol.

Diamant bol vzácny kôň, no patril Rádu rodoských rytierov, a to stálo ich bývalého veliteľa život.

„Zájdi do hostinca, Ondráš, a podaj správu,“ vyzval Sigurd svojho druha a ešte chvíľu si prezeral koňa. „Ivan, musíš nájsť skorocel a ošetriť mu rany, a tiež bude treba obstaráť výluh z vrbovej kôry, zdá sa mi, že má horúčku...“ prikazoval a hlas sa mu trochu chvel – takého ho sluha už dávno nevidel.

„Iste, môj pane, len čo z neba prestanú padať krúpy ako orechy... postarám sa o to...“ skúsil a na jeho počudovanie rytier prikývol.

Vráta na stajni sa opäť odchýlili, no iba natoľko, aby sa Ondráš vtisol do sucha a striasol zo seba krúpy.

„Valerián opäť našiel chudáka, ktorý dúfa, že sa stane veľmožom. Šťastie nám praje, ešte neopustil brloh!“ hlásil posmešne, odkladajúc premočený plášť. „Obsadil najlepšie stôl pri peci. Sarum odkazuje, že ho stráži šesť žoldnierov rozmiestnených po hostinci, vyzerajú dosť nebezpečne, treba si na nich dať pozor. Ďalej sú tam štyria vcelku neškodní, akiste zle platení ochrancovia istého pána z Likavy, ktorý smrdí grošom, ale to mu nebráni prijať, čo mu Valerián Levický z Hrušova núka – vidinu majetku. Mimochodom, práve hrá o koňa... Pri zadných stoloch sedia kupci, pútnici a traja hudci, čo bavia hostí,“ dodal a jeho veliteľ len mlčky prikývol.

Ešte raz potľapkal koňa po šiji a pomalým krokom zamieril k vrátam. „Zostaň tu a stráž, Ondráš! Keby sa niečo zomlelo, ber koňa a ponáhľaj sa s ním do Skalky, otec predstavený ho vráti rádu...“

„Vieš, že si mu sľúbil Valeriána živého...“ pripomenul mu Ondráš.

„A tak to aj bude, ak Valerián pochopí, že má len jednu možnosť, ako si zachrániť život!“ odvrkol mu Sigurd a hneď sa obrátil na Ivana:

„A ty splň všetky Ondrášove príkazy a nezabudni ošetriť koňa!“ rozkázal mu a stiahol si kapucňu do tváre.

Len čo za sebou zavrel dvere do hostinca, akoby sa ocitol v inom svete.

Vyčíňanie živlov za múrmi z hrubého kameňa sa ho-

dovníkov očividne netýkalo. Cítili sa v bezpečí, opojení vínom a ražným pivom, ktorého sladkastá vôňa sa vznášala v miestnosti spolu s dymom z otvorenej pece a vôňou prasaťa opekaného na ražni. Bosé chlapča s vyľakanými očami bez oddychu otáčalo kľukou, no keď točilo prirýchlo, dostalo od hostinského buch-nát, a keď točilo príliš pomaly a mäso oškvrkli plame-ne, dostalo rovno dva. Skrývalo slzy v rukáve krátkej košele, ktorá už dávno stratila bielu farbu.

Sigurd chvíľu stál pri zavretých dverách a sledoval bujaré veselie skupinky rytierov, ktoré tak dôverne poznal. Sedeli pri najlepšom stole, čo sa prehýbal pod misami s jedlom a krčahmi plnými vína, kocky v pohári hrkali, a keď dopadli na otlčený stôl, Valeriánov radostný výkrik bol znamením, že tentoraz mu ruku viedla šťastena.

Hudci, ktorých fidlikanie v tom hromobití nikto nepočúval, ani kupci roztrúsení po dvoch či troch Sigurda nezaujímali. Usilovali sa byť nenápadní, chceli len prečkať búrku a potom si ísť po svojom.

Za stolom neďaleko dverí sedela skupinka mužov. Nebavili sa, mlčky civeli do svojich tanierov a pod-chvíľou spláchli pečienku pivom. Keď Sigurd vošiel, iba mu kývli na pozdrav a viac si ho nevšímali.

Hostinský s bruchom, akoby prehltol celé teľa, ob-skakoval rozjarených rytierov, nosil ďalšie a ďalšie džbány a zakaždým, keď sa vracal k ohnisku, aby od-rezal kus pečienky, nezabudol uštedriť nešťastnému chlapčaťu výchovné zaucho.

Sigurda si vôbec nevšímal. Akoby tam ani nebol. Možno si myslel, že sa neoplatí pristaviť pri chudá-

kovi, ktorému sa z obnoseného pláštá leje voda a na hlinenej dlážke sa pod ním tvorí kaluž. Keď už pri prázdnom stole sedel pridlho, hostinský za ním poslal paholka páchnuceho špinou a hnojom, ktorý sa mal starať o kone, a nie o hostí.

„Čím poslúžim? Ráčite pivo, džbán stojí medenák, ráčite suchú stravu? Posúch s maslom stojí dva medenáky...“

„A niečo lepšie hladnému neponúkneš?“ ozval sa Sigurd vo svojom rodnom jazyku. Paholok iba pokrčil plecami, no v okamihu sa vynašiel. Ukázal na posúch s ražným pivom na susednom stole a z vrecka vytiahol tri medenáky.

Sigurd sa naňho chvíľu díval a premýšľal, či má dať najavo, že mu rozumie, no potom si to rozmyslel. Netreba hneď vyložiť všetky tromfy, tak ho to učil majster, preto len pomaly vstal, rozhliadol sa po hostinci a ukázal na stôl štyroch rytierov, zaprataný jedlom a krčahmi s pivom a vínom. Potom akoby nič načiahol ruku, ukázal na prasa na ražni a z mešca vytiahol zlatku.

„Bude to dosť?“ spýtal sa znova rodnou rečou a ukázal paholkovi zlatú mincu v otvorenej dlani. Ani sa nenazdal, už pri ňom stál sám hostinský, úctivo sa klaňajúc. Odrazu mu nezáležalo na tom, či má hosť na sebe brokátovú tuniku ako Valerián z Hrušova, alebo zodratú sutanu ako žobravý mních. Sigurd schválne držal zlatku tak, aby vo svetle zo začmudených fakiel na stenách vzbudila čo najväčšiu pozornosť.

Lesk zlata bol neodolateľný, prilákal aj Valeriána. Bol ako pes, čo zaňuchá každú kosť, ako straka, ktorej ne-

unikne žiadna ligotavá čačka, a aj tak krákal, keď sa dotackal k Sigurdovi, ukazujúc naňho prstom.

„Vidíš sa mi akýsi známy, priateľu! Nestretli sme sa už? Ty tuším nesmrdíš grošom, aj keď tak vyzeráš...“ prihovoril sa mu a zaprel sa o stôl, nespúšťajúc oči z mešca, z ktorého Sigurd vytiahol zlatku. „Rozumieš, čo hovorím, cudzinec?“ bľabotal sebavedome, neuvedomujúc si, ako veľmi riskuje. Zato jeho strážcovia sa nenápadne zdvihli zo stoličiek, opreli sa o stenu a výhrazne sa chopili rukovätí mečov.

Sigurd zachytil posmešný chichot jedného zo svojich druhov, no snažil sa predstierať, že nič nevidí ani nepočuje. Srdce mu divoko búšilo a jediné, čo v tom okamihu chcel, bolo prinútiť ruku, aby tasila meč a až po rukoväť ho vnorila do Valeriánovej hrude. Dal však sľub, že ho živého privedie pred spravodlivý súd, ak... ak naňho ten zloduch nezaútočí! Niekoľko ráz to predstavenému kláštora prízvukoval, až napokon aj on musel súhlasiť.

„Nemal by si pokúšať osud...“ zavrčal rytier, no nik okrem jeho druhov mu nerozumel. Sedeli obďaleč, popíjali pivo a krmili sa pečienkou. Potichu sa medzi sebou bavili, radujúc sa, že Sigurd toho lotra konečne našiel. Keď sa Valerián ozval, neodolali a vybuchli v hurónsky rehot, no navonok to vyzeralo, akoby si rozprávali smiešne príhody, ktoré s dianím v hostinci nemajú nič spoločné.

„Prisámbohu, zamorduje ho hneď teraz...“

„Nie, chytí ho pod krk, až mu oči vylezú z jamiek, a prinúti ho šŤať od strachu...“

„Ja by som ho rovno narazil na žeravý ražeň, pek-

ne odzadu, opiekol ho do chrumkava a potom hodil líškam a vlkom, nech okoštujú panskú sviňu...“

Mních, ktorý nehybne sedel v kúte, sa modlil s čelom opretým o zopnuté ruky, len občas pokrútil hlavou.

„Si tu sám?“ opýtal sa Valerián, bez dovolenia odsunul lavicu a prisadol si, a keď hostinský doniesol víno, naliat rytierovi i sebe a naznačil štrngnutie. Bol taký sebaistý, taký povýšenecký...

Nemal ani poňatia, ako veľmi sa Sigurd premáha, ako veľmi ho svrbí dľaň, nevycítil, akej hrozbe sa díva do tváre...

„Hudba, hraj!“ Zdvihol pravicu a zakýval hudcom, ktorí si už balili nástroje. „A ty, hostinský, hýb sa! Prestaň driemať za tým pultom, nos na stôl! Vonku sa čerti ženía, no my budeme oslavovať, tancovať s nimi až do rána! Je tak, cudzinec?“ zachechtal sa nahlas, keď Sigurd prikývol, a práve vtedy sa niektorí hostia zdvihli na odchod.

„Zostaňte a hodujte, tento cudzinec platí všetkým jedlo a pivo! Je tak?“

Sigurd urobil presne to, čo sa čakalo od človeka, ktorý sa ocitol v krčme ďaleko od svojho rodiska a nerozumie ani slovo. Opäť prikývol a polovica osadenstva sa opatrne posadila na svoje miesta, zatiaľ čo ostatní, z obavy pred tým, čo bude nasledovať, radšej opustili hostinec. Jeden z nich, ktorý vyzeral ako žobravý mních, sa pristavil pri stole a chvíľu sa na Sigurda uprene díval, no keď rytier mlčal, prehovoril sám.

„Očividne máš za sebou ďalekú cestu s poslaním, Boží rytier... Je tak?“ opýtal sa po latinsky, ale odpovede sa nedočkal. „Prezrádza ťa drôtená kapucňa a rubí-

nový kríž, čo sa ti trbliece pod plášťom, a na očiach ti vidím, že bažíš po pomste!“ Opäť nijaká odpoveď, akurát Valerián zdvihol zrak – možno rozumel, a možno sa len tak tváril. Otec Davro sa nahol k Sigurdovi a pošepol mu: „Urob, čo musíš, ale myslí na svoj sľub otcovi predstavenému a kráľovi...“

Potom sa obrátil k Valeriánovi. „Jedna zlatka za dušu je žalostne málo, pane... Ak sa tomuto rytierovi postavíš, stratíš viac...“ upozornil ho, považujúc to za svoju kresťanskú povinnosť. „*Deus nobis reliquit, ianuam diabolo aperuit...* Boh nás opustil a otvoril bránu diablovej...“ dodal s varovne vztýčeným ukazovák, no keď ho Valerián s posmešným rehotom odstrčil, iba sa mlčky prežehnal.

„Píš, otče, a vydaj svedectvo účastníka Božej spravodlivosti,“ vyzval mnícha Sigurd. „Chcem, aby sa diabol porúčal naspäť do pekla, no tak, aby nikto nemohol spochybniť, že všetko sa udialo z jeho vlastnej vôle! Že som neporušil sľub!“

Otec Davro si sťažka vzdychol. Keby bol nezainteresovaným pozorovateľom, mal by to oveľa jednoduchšie. „Som tu iba preto, aby si nepochybil, Sigurd! Napriek všetkému ti radím, neprovokuj ho!“ dodal a zamieril k svojmu stolu v rohu miestnosti, ktorá sa o poznanie vyprázdnila.

Chvíľu postál pred ohniskom, stískajúc si zopäté prsty, no potom bez jediného slova dosadol na lavicu a chopil sa meča ukrytého pod sutanou.

„Nos na stôl, hostinský! Vari si dostal málo?!“ rozdrapene zahulákal Valerián, svojvoľne pasujúc cudzinca za hostiteľa, ktorý mal zaplatiť aj ich útratu. Zlatá min-

ca na to bohato stačila. So šiestimi žoldnierzmi za chrbtom i s tými, ktorých obohral v kockách, sa v hostinci cítil nedotknuteľný, priam ako kráľ.

Hudci vyhrávali ani o život a hostinský s potom na čele, s masťou bradou a vlasmi, ktoré sa mu vlnili na pleciah, nosil jeden krčah za druhým, posúchy s maslom, misy s kúskami pečienky, s varenou pohánkou ochutenou vínnym octom a s opekanou slaninou.

„Zahráme si?“ opýtal sa Valerián, keď sa všetci nasýtli. Oči mu žiarili ako dve fakle v nočnej tme. Hrkotal pohárom rytierovi pri uchu, hádzal kockami len tak, aby ho presvedčil, že šťastie je na jeho strane. Sigurd sa však nedal vyprovokovať, bez slova čakal, čo mu ponúkne.

„Hraj, cudzinec! Čože je to jedna zlatka?! Núkam sto zlatiek a koňa, akému niet páru na celom svete, za to, čo v tejto chvíli vlastniš ty...! Tri hody – a môže byť z teba boháč! Zemepán! Môžeš mať domov, vlastnú pôdu... Núkam ti celé Hrušovské panstvo so všetkým, čo k nemu patrí...“

Sigurd sa napil vína a strmo položil prázdny pohár na stôl.

„Hrušovské panstvo?“ zopakoval hlasno a otec Davro zaúpel, zatiaľ čo muži pri vedľajšom stole zajasali.

„Iste! Tu je úpis...“ prisvedčil Valerián a z vrečka vytiahol listinu, presne takú istú, akú dal rytierovi jeho majster. Sigurda páčila na hrudi, lebo bola poškrvená krvou tých, ktorých miloval.

Pokrútil hlavou a v duchu sa pýtal sám seba, ako mohol Valerián až doteraz unikať spravodlivosti. Nuž,

svet je veľký, ruka zákona nedosiahne všade, pravda je slepá, hluchá a navyše má pristrihnuté krídla. A presne to Valerián tak dlho zneužíval. Až po roku si Sigurd uvedomil, že ten podliak sa málokde zdrží dlhšie než týždeň a rozhodne nemá v úmysle vrátiť sa do Hrušova, práve naopak, vyhýba sa mu ako čert krížu. Už sa nečudoval, že mu tie podvody toľko vydržali ani že ešte neodvisol na šibenicí.

„Pokračuj, možno sa dohodneme,“ odvetil mu v latinčine, pristúpil k mníchovi a požiadal ho, aby to preložil a zároveň zapísal.

„Stavím na prvý hod sto zlatiek,“ spustil Valerián, „na druhý hod svojho koňa a na tretí – panstvo Hrušov so všetkým, čo k nemu patrí!“ vyhlásil hrdo a vstal s kosteným pohárom v rukách.

Sigurd sa usmial a jeho úsmev bol plný pohrdania. Bol to úsmev kata, len Valerián si to ešte neuvedomoval.

„Určite chceš staviť všetko, čo vlastníš?“ opýtal sa ho a sám vyložil na stôl mešec s tromi zlatkami i kopy strieborniakov a dve listiny. „Môj majetok a k tomu dlžobné úpisy jedného šľachtica...“

„Beriem!“ rozšafne zahlaholil Valerián bez toho, aby sa čo i len pozrel na obsah listín.

Osadenstvo krčmy stíchlo, i hudci prestali fidlikať. Dokonca aj chlapčisko pri peci zabudlo krútiť ražňom a naťahovalo krk tak ako ostatní, keď Valerián šmahom ruky zhodil zo stola misy s jedlom aj krčahy, aby urobil miesto na hru. Jeho rytieri obstúpili Sigurda a v dlaniach výhražne zvierali rukoväte mečov.

„Vyhradzujem si právo odstúpiť po prvej hre! Mal